

3.1 Dimenzije

Okvir DUAL.AI.TEACHer je zasnovan kot celovita dvodimenzionalna matrika, ki opredeljuje skupno 18 temeljnih kompetenc, od katerih vsaka izhaja iz presečišča dveh glavnih dimenzij, po katerih je okvir organiziran. Vodoravna dimenzija opredeljuje glavna področja, ki opredeljujejo prakse poučevanja in učenja, ter zajema pedagoško razsežnost okvira. Navpična dimenzija zajema ključne vidike UI in odraža tehnološke in etične vidike, povezane z njeno vključitvijo v izobraževalne kontekste.

Ta struktura omogoča, da okvir sistematično povezuje pedagoške kompetence z znanjem in veščinami, povezanimi z UI, s čimer zagotavlja, da vsaka opredeljena kompetenca odraža tako izobraževalni cilj kot specifično razsežnost razumevanja ali uporabe UI.

Vodoravna dimenzija DUAL.AI.TEACHer

Vodoravna dimenzija okvira izhaja iz okvira DigCompEdu, ki opredeljuje ključna področja, značilna za prakse poučevanja in učenja v digitalnih okoljih. Ta področja zajemajo temeljne pedagoške dejavnosti, ki jih izvajajo učitelji, od strokovnega delovanja in upravljanja digitalnih virov do oblikovanja in izvajanja učnih izkušenj, izvajanja strategij ocenjevanja ter spodbujanja aktivnega sodelovanja in digitalnih kompetenc učencev.

Ob upoštevanju okvira AI Pioneers okvir DUAL.AI.TEACHer prevzame to dimenzijo, da kompetence, povezane z UI, utemelji v širših pedagoških praksah, ki so že prepoznane kot ključne za učinkovito poučevanje, in jih uskladi s temi praksami. Vodoravna dimenzija je organizirana v naslednjih šest področij:

- **Strokovno delovanje:** To področje se osredotoča na uporabo virov, ki jih poganja UI, za strokovno interakcijo, kot so komunikacija, sodelovanje in razvoj, v odnosu z različnimi deležniki znotraj institucionalnih kontekstov.
- **Digitalni viri:** To področje se osredotoča na odgovorno izbiro, ustvarjanje, prilagajanje, uporabo, vrednotenje in izmenjavo virov za učenje, ki jih poganja UI.
- **Poučevanje in učenje:** To področje se osredotoča na možno vključevanje in posledično upravljanje virov, ki jih poganja UI, v procese poučevanja in učenja.
- **Ocenjevanje:** To področje se osredotoča na možno vključevanje virov, ki jih poganja UI, v procese izobraževalnega ocenjevanja.
- **Opolnomočenje učencev:** To področje se osredotoča na uporabo virov, ki jih poganja UI, za podporo in krepitev strategij poučevanja in učenja, osredotočenih na učenca.
- **Spodbujanje digitalne kompetence učencev na področju UI:** To področje se osredotoča na pedagoške kompetence, potrebne za podporo in usmerjanje učencev pri razvijanju lastne digitalne kompetence na področju UI.

Navpična dimenzija DUAL.AI.TEACHer

Navpična dimenzija okvira izhaja iz okvira kompetenc UNESCO za UI za učitelje (UNESCO AI Competency Framework for Teachers), ki prvotno opredeljuje pet ključnih vidikov kompetence na področju UI, pomembnih za pedagoško prakso: na človeka osredotočeno miselnost, etiko UI, temelje UI in njihovo uporabo, pedagogiko UI ter strokovni razvoj na področju UI.

Za namene okvira DUAL.AI.TEACHer je bilo teh pet vidikov skrčenih na tri. Dve izmed prvotnih področij, in sicer pedagogika UI ter strokovni razvoj na področju UI, sta bili odstranjeni, saj je vodoravna dimenzija ti področji že vsebovala, čeprav v nekoliko drugačni obliki. Poleg tega je presečišče med navpično in vodoravno dimenzijo ustvarjalo odvečne kompetence. Zato je bilo sklenjeno, da se ju izloči iz navpične osi, da bi se izognili prekrivanjem in zagotovili pojmovno skladnost v celotni matriki.

Navpična dimenzija je razčlenjena v naslednje tri vidike:

- **Na človeka osredotočena miselnost:** Ta vidik se nanaša na sklop vrednot in odnosov, ki jih morajo učitelji upoštevati pri obravnavanju interakcij med človekom in UI, da bi dali prednost potrebam, presoji in dobrobiti ljudi.
- **Etika UI:** Ta vidik opisuje temeljna etična načela, predpise, institucionalne politike in praktične smernice, ki urejajo uporabo UI in ki jih morajo učitelji razumeti, uporabljati v vsakdanji praksi ter pomagati prilagoditi specifičnim potrebam in izobraževalnim kontekstom.
- **Temelji UI in njihova uporaba:** Ta vidik opredeljuje pojmovno znanje in prenosljive veščine, ki jih učitelji potrebujejo za razumevanje delovanja UI ter za izbiro, uporabo in ustvarjalno prilagajanje pri oblikovanju učnih okolij, ki jih učinkovito podpirajo prakse poučevanja in učenja z UI.

Od treh ohranjenih vidikov veljata dva za medpodročna vidika UI (na človeka osredotočena miselnost in etika UI), saj ne pripadata specifičnemu predmetnemu področju, temveč predstavljata prečni razsežnosti, ki vplivata na celoten spekter pedagoških praks, vrednot in strokovnega ravnanja, povezanega z UI, in ju prežemata. Tretji vidik (temelji UI in njihova uporaba) velja za vsebinsko specifičen vidik UI, saj se nanaša na pojmovno znanje in specifične tehnične veščine, ki jih morajo učitelji pridobiti, da razumejo, izberejo in uporabljajo orodja UI v svoji pedagoški praksi.